

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31.01.1968, sp. zn. 5 Cz 161/67, ECLI:CZ:NS:1968:5.CZ.161.1967.1

Číslo: 37/1968

Právní věta:

Nezbytným předpokladem úvahy soudu o tom, zda účastníky uzavřený smír o spoluužívání bytu nebo jeho části neodporuje právním předpisům či zájmu společnosti, je objasnění otázky, o jaké spoluužívání bytu nebo jeho části jde z hlediska hmotného práva.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 31.01.1968

Spisová značka: 5 Cz 161/67

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Byt, Hospodaření s byty, Smír

Předpisy: 99/1963 Sb. § 99

§ 128 40/1964 Sb. § 172

§ 394

§ 397

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně M. M. navrhovala, aby byla žalovaná A. M. uznána povinnou zajistit jí ve svém bytě řádné bydlení jako příslušnici rodiny a zdržet se všech jednání, která ji ruší v právu spoluužívání bytu. K odůvodnění svého návrhu uvedla, že bydlela se žalovanou, která je její tetou, v jejím bytě v P. 1 jako podnájemnice na základě rozhodnutí Obvodního národního výboru v P. 1 ze 4. 4. 1962, kterým bylo podle § 40 zák. č. 67/1956 Sb. o hospodaření s byty (tehdy platného) dáno přivolení k podnájmu. Dodala, že jí žalovaná po výměně tohoto bytu za byt v P. 10 brání v přístupu do nového bytu.

Žalovaná tvrdila nejprve, že přijala žalobkyni se souhlasem Obvodního národního výboru v P. 1 do svého dřívějšího bytu, že však později zaniklo právo žalobkyně v jejím dřívějším bytě bydlet tím, že se v červnu 1963 odstěhovala k rodičům na Moravu. V roce 1965 ji přijala do bytu znovu, ovšem jen dočasně; do nového bytu získaného výměnou ji již s sebou nevzala, protože mezi nimi docházelo k častým nedorozuměním a protože nový byt má malé rozměry. Nakonec v jednání před soudem prohlásila, že je ochotna žalobkyni umožnit přístup do nového bytu a vydat jí klíče; vyslovila pouze přání, aby žalobkyně do bytu nevodila jiné osoby. V průběhu jednání dne 21. 6. 1966 uzavřely

účastnice v tomto směru smír, který byl usnesením obvodního soudu pro Prahu 10 schválen.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem, že byl usnesením obvodního soudu porušen zákon a zrušil je.

Z odůvodnění:

Podle § 99 odst. 1 o. s. ř. mohou účastníci skončit řízení soudním smírem; podle § 99 odst. 2 o. s. ř. nemůže však soud smír schválit, je-li v rozporu s právními předpisy nebo zájmem společnosti. V daném případě soud schválil smír, jímž se žalovaná zavázala umožnit žalobkyni spoluužívání jejího nynějšího bytu, aniž náležitě zjistil zejména, jaké spoluužívání bytu měly obě účastnice při uzavírání smíru na mysli (a tedy jaký právní vztah je smírem zakládán).

V našem právním řádu je upraveno několik druhů spoluužívání bytu; v této věci by mohlo jít zejména o společné užívání bytu podle § 172 a násl. o. z. nebo o některý s případů spoluužívání bytu na základě práva odvozeného od práva uživatele (přenechání části bytu podle § 394 o. z., přijetí příslušnice domácnosti do bytu, popř. přenechání bytu nebo jeho části k dočasnému užívání podle § 397 o. z.). Vznik uvedených právních vztahů je vázán na odchylné zákonné podmínky; nadto jsou uvedené právní vztahy spojeny s různými právními důsledky.

Vznik práva společného užívání bytu podle § 172 a násl. o. z. by byl podmíněn (nejde-li o byt družstevní) předchozím přidělením bytu místním národním výborem (případně jiným orgánem příslušným podle předpisů o hospodaření s byty) žalobkyni se souhlasem žalované jako dosavadní výlučné užitelky bytu; k přenechání části bytu podle § 394 o. z. by bylo třeba přivolení místního národního výboru. Naproti tomu bez souhlasu národního výboru by mohla být žalovaná přijata žalobkyní z její vůle do bytu jako příslušnice její domácnosti, popř. by mohla žalobkyně přenechat žalované byt nebo jeho část k dočasnému užívání podle § 397 o. z.; v druhém případě by však bylo třeba, aby se účastnice dohodly též o době trvání dočasného pobytu žalobkyně v bytu žalované.

Z hlediska právních důsledků je významné především, že právo společného užívání bytu podle § 172 a násl. o. z., jakož i právo vzniklé na základě přenechání části bytu do užívání podle § 394 o. z., je právem trvalým a může být zrušeno jen z důvodů v zákoně uvedených; naproti tomu v případě práva bydlet v bytě na základě příslušnosti k domácnosti, popř. práva bydlet v bytě nebo jeho části jen dočasně na základě přenechání bytu nebo jeho části k dočasnému užívání podle § 397 o. z., tomu tak není.

Jestliže účastnice řízení měly úmysl řízení skončit soudním smírem, měl je soud podle § 5 o. s. ř. poučit o uvedených právních vztazích a dbát na to, aby byly jejich vzájemné vztahy soudním smírem vyřešeny tak, aby nevzbuzovaly žádných pochybností o jejich právech a povinnostech vyplývajících ze spoluužívání bytu. Současně měl soud přihlídnout k tomu, že podle § 37 o. z. musí být právní úkon učiněn určitě a srozumitelně (jinak je neplatný) a že podle § 43 o. z. jsou účastníci povinni dbát, aby při úpravě smluvních vztahů bylo odstraněno vše, co by mohlo vést ke vzniku sporů; těmto zákonným požadavkům neodpovídá soudem schválený smír.

Ostatně soud ani jinak bezpečně nezjistil skutkový stav věci.

Údaje účastníků ohledně event. zániku práva žalobkyně užívat část původního bytu žalované a okolností, za nichž se žalobkyně nastěhovala znovu do vyměněného bytu žalované, se navzájem liší a soud si je neprověřil provedením dalších důkazů. Přitom objasnění těchto okolností bylo nezbytné k spolehlivému posouzení, zda žalobkyně má vůbec právo užívat byt žalované nebo jeho část, popř. z jakého právního důvodu.

Navíc se soud nedotázal na stanovisko obvodního národního výboru ve smyslu § 128 odst. 1 o. s. ř.,

přestože se jedná o posouzení otázek, které se týkají hospodaření s byty, a nezkoumal (nejlépe zjištěním obsahu spisů příslušných národních výborů), zda a za jakých okolností vzniklo právo žalobkyně užívat část bytu či spoluužívat byt žalované v P. 1, a za při schválení výměny tohoto bytu žalovanou za nynější byt v P. 10 byl brán ohled i na dosavadní vztah žalobkyně k původnímu bytu žalované.

Teprve po řádném objasnění rozhodných skutkových okolností mohl soud splnit svou povinnost uloženou mu v § 99 odst. 1 o. s. ř., podle něhož se má vždy pokusit o smír, tj. o smír odpovídající zákonu a zájmu společnosti.

Tím, že soud takto nepostupoval, porušil zákon v ustanoveních § 5, 6, 120 odst. 1, § 128 ods. 1 a § 132 o. s. ř. ve vztahu k ustanovením § 99 odst. 1, 2 o. s. ř.